

**ახალი ცხოვრების პირველი რეალისტური სურათები
გიორგი ერისთავის შემოქმედებაში**
**The first realistic images of new life in the work
of Giorgi Eristavi**

გია არგანაშვილი
Gia Arganashvili

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
ჰუმანიტაჲ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ქართული გვაროვნული სახელი,
რუსიფიცირება, XIX საუკუნე, 1832 წლის შეთქმულება.
Key words: Georgian Personal Names, Russification, XIX Century,
1832 Conspiracy.

XIX საუკუნეში ყველა პირობა შეიქმნა ცივილიზებული მსოფლიოსთვის, რომ დრო-ჟამის ამ მონაკვეთისთვის ეპოქათა მიჯნა გვეწოდებინა. ტექნოლოგიური სიახლე, მსოფლმხედველობრივი ცვლილება და, მათთან ერთად, ახალი ადამიანური საზრისის ჩამოყალიბება სასურველ ნიადაგს ქმნიდა არა მხოლოდ სოციოპოლიტიკური, არამედ ხელოვნებისა და ლიტერატურის მიმართულებით მათი საერთო წინსვლისათვის.

თუ ამ ფონზე იმდროინდელი საქართველოს ლიტერატურულ ცხოვრებას გადავხედავთ, სასიამოვნო გაკვირვება დაგვეუფლება იმის გამო, რომ, მიუხედავად ქვეყნის კოლონიური მდგომარეობისა და ამ მიზეზით გამოწვეული მრავალმხრივი წინააღმდეგობისა, ჩვენში ერთი დღითაც არ დაუგვიანია ჯერ რომანტიკულ, შემდეგ რეალისტურ, შესაბამისი მხატვრული სახეებით გაფორმებულ საუკუნის მსოფლმხედველობრივ, განწყობას, რომელმაც კარგი საფუძველი მოამზადა ჩვენში, რათა ქართული მწერლობა დიდი კულტურების გვერდით მსოფლიო ლიტერატურული პროცესების მონაწილედ დარჩენილიყო.

დღევანდელი გამოცდილებიდან რომ შევაფასოთ მე-19 საუკუნის პირველი ნახევარი, დავინახავთ, თუ როგორ არის ერთმანეთში არეული გვიანი ფეოდალიზმისათვის დამახასიათებელი სოციალური უთანასწორობა, ცნობიერების რადიკალური ცვლილება, იმპერიული კანონების დაპირისპირება ქართულ სამართალთან, ეროვნული ადათ-წესების გაუქმება და ახალ ეკონომიკურ ურთიერთობებთან შეგუების სირთულე. ამ ყოველივეთი გამოწვეულ ქაოსში აღარ იხილვება გადარჩენილი საუნჯის ის სვეტები, რომელთაც მომავალში ეროვნული სხეული უნდა დაჰყრდნობოდა.

რომ არა ლიტერატურული ტექსტები, რომლებიც დღეს ჩვენთვის ისტორიული მატრიანის ფუნქციას ასრულებენ, მეცნიერების სხვა დარგები რამდენადმე უძღურნიც იქნებოდნენ, დოკუმენტური სიზუსტით გადმოეცათ იმდროინდელი სოციოპოლიტიკური ვითარება, ეროვნული წინააღმდეგობის სურათები, კლასობრივი დაპირისპირების ნამდვილი მიზეზები და

მდგომარეობა, ადამიანური ყოფის სხვადასხვა დეტალი. თუ ამ კუთხით შევაფასებთ მე-19 საუკუნის ლიტერატურულ მემკვიდრეობას, ვნახავთ, რომ ქართულმა მწერლობამ ჩვეული პასუხისმგებლობით იტვირთა ამ სიცარიელის შევსება...

როგორც ყოველგვარ საქმიანობაში, ერის ლიტერატურულ ცხოვრებაშიც პირველი მერცხლის გამოჩენაა მნიშვნელოვანი. ამ აზრს ავითარებს ჩვენი კრიტიკული აზროვნების პატრიარქი კიტა აბაშიძეც თავის „ეტიუდებში“, როდესაც ის ეყრდნობა ევოლუციის თეორიას (ფერდინანდ ბრიუნეტიერი) და მე-19 საუკუნის პირველი ნახევრის რეალისტებს შორის მხოლოდ გიორგი ერისთავს ასახელებს, როგორც ამ მიმდინარეობის ფუძემდებელს, რომელმაც პირველად გადმოგვცა ახალი ცხოვრების პირველი რეალისტური სურათები და დაგვიხატა იმგვარი ცოცხალი გარემო, რომელიც დღესაც ცხოველ ინტერესს ბადებს მკითხველთა წრეში.

გიორგი ერისთავის - 1832 წლის შეთქმულების ერთ-ერთი მონაწილის, ევროპულ (პოლონურ) კულტურას გაცნობილი და გადასახლებიდან ახალდაბრუნებული შეთქმულის - აქტიური ჩართვა საზოგადოებრივ-კულტურულ ცხოვრებაში თავიდანვე იძლეოდა, ერთი მხრივ, ეროვნული, ხოლო, მეორე მხრივ, დასავლური კულტურის სინთეზის საშუალებას. თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ ოძისელი თავადი ჯერ კიდევ შეთქმულების გამოაშკარავებამდე იყო ლიტერატურით გატაცებული და თავისი „ოსური მოთხრობით“ უკვე საიმედო შემოქმედებით ნიშნისაც იძლეოდა, დავრწმუნდებით, რომ იმდროინდელი საზოგადოების არჩევანი - თავისი კულტურული ცხოვრების მეთაურად პრინციპულობით გამორჩეული პიროვნება დაესახელებინათ, სრულიად გამართლებული გვეჩვენება.

„ჩვენ პრესა არ გვქონდა, - ჟურნალი დაგვიარსა, თეატრი არ გვქონდა - შექმნა, დრამატული ნაწარმოები არ მოგვეპოვებოდა - დაგვინერა. მსახიობი არ იყო - თვითონ იკისრა როლი, ცოტას ფიქრობდნენ საქართველოზე და მთელი თავისი სიცოცხლე საქართველოზე ფიქრს მოანდომა. და თუ მესამოცე

ნლებიდან ილია ჭავჭავაძე იყო მთელი ჩვენი კულტურის შთამავალი და ხელმძღვანელი, ორმოც-ორმოცდაათიან წლებში გიორგი ერისთავმა უმეტაურა ჩვენს განათლებას და თუ თვით ვერ შექმნა უკვდავი ნაწარმოები, სამაგიეროდ თავისი დიდი ნიჭი ქართული ლიტერატურის და კულტურის აღორძინებისთვის მსხვერპლად მიიტანა. დიდ ქართველთა ბედი დღევანდლამდე ასეთი იყო და გიორგი ერისთავმაც ეს ბედი გაიზიარა“ [კოტეტიშვილი 1965:199].

ასე ახასიათებს გიორგი ერისთავის ღვაწლს ცნობილი ქართველი კრიტიკოსი, ლიტერატურათმცოდნე, ფოლკლორისტი ვახტანგ კოტეტიშვილი და დღეს, ამ სიტყვების დაწერიდან თითქმის ერთი საუკუნის შემდეგ, უფრო თავდაჯერებით შეგვიძლია განვაცხადოთ – არცერთი სიტყვა აქ გადაჭარბებული არ არის, არც შეფასებაა უსაფუძვლო და თუ რამეს დაუმატებს მას დღევანდელი თაობა, ეს იქნება მხოლოდ სურვილი მისი ღვაწლის სათანადოდ დაფასებისა, მისი ნიჭ-უნარის გამეორებისა, რაც ჩვენს ბევრ ნაკლოვანებას აქცევს ერისთავისეული სატირის სამიზნედ.

გიორგი ერისთავი იმ დროს გამოვიდა ასპარეზზე, როდესაც საზოგადოება, როგორც ილია ჭავჭავაძე თავის ლექსში – „რა ვაკეთეთ, რას ვშვრებოდით ანუ საქართველოს ისტორია მეცხრამეტის საუკუნისა“ – პაპას ათქმევინებს, მთელი ქვეყანა ბედოვლათობასა და მამულებზე ცილობას იყო გადაყოლილი, ხოლო სახლს ცეცხლი ეკიდა:

„მერე, როცა მაგ ცილობით
ერთმანეთი ჩვენ დავლუპეთ,
ერთმანეთის მტრობით ჩვენს სახლს
ცეცხლი ჩვენვე წავუკიდეთ, –
რა ვაკეთეთ? რას ვშვრებოდით?
– ჭკვიანურად იმ ცეცხლი წინ
ვისხედით და ხელს ვითბობდით...“

[ჭავჭავაძე 1987:124].

ბუნებრივია, მე-19 საუკუნის 40-იან წლებში ჩვენში გაშლილი კულტურული ცხოვრების ხელშემწყობი მიზეზები საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ მმართველობაშიც უნდა დავინახოთ. კავკასიის მეფისნაცვლის, მიხეილ ვორონცოვის, მოღვაწეობის წლები ჩვენს ისტორიაში წინააღმდეგობრივად არის შეფასებული, თუმცა ამ დავაში არ ჩავერევით, ჩვენ მხოლოდ კულტურული აქტივობის (გაზეთი, თეატრი, მუზეუმი) პროცესი და მისი უშუალო შედეგი გვაინტერესებს, რომელსაც ორი ათეული წლის შემდეგ კრიტიკული რეალიზმის ეპოქა და თერგდალეულთა თაობა დაეყრდნო.

გიორგი ერისთავი შემოქმედებითად იყო დაკავშირებული ალექსანდრე ჭავჭავაძის, გრიგოლ ორბელიანისა და ნიკოლოზ ბარათაშვილის - ქართველი რომანტიკოსების დიდ პოეტურ ოჯახთან. ისიც რომანტიკული განცდით იყო შეპყრობილი საქართველოს წარსულისა და მისი აწმყოს მიმართ, მაგრამ, როგორც ვახტანგ კოტეტიშვილი აღნიშნავს: „მისი ბუნება სევდიანობისთვის არ იყო მოწყობილი, მასში სრულიად სხვა ტემპერამენტი ფეთქავდა და მისი პოეტური ფიქრები სულ სხვა გვარად ზრუნავდნენ, თითქოს მასში სასიცოცხლო ენერგია უფრო ჭარბობდა და სევდის გამომწვევ მიზეზებს სიცილითა და დაცინვით უპასუხებდა“ [კოტეტიშვილი 1965:188].

საგულისხმოა, რომ ილია ჭავჭავაძე გიორგი ერისთავს ქართული თეატრის მამას უწოდებს და მის შემოქმედებით ღვანლს ამგვარად ახასიათებს: „ჩვენი გონება ჩვენს შინა ცხოვრებას დააკვირვა, მიახედა და ... ჩვენს პოეზიას ჩაუმატა ის პირნვეტიანი ეკალი, რომელსაც სატირას ეძახიან და რომელიც ზოგჯერ გამოსაკეთებლად აწყლულებს ხოლმე იმას, ვისაც კი დაეძგერება და სხვას კი ყოველთვის აფრთხილებს“ [კიკნაძე 1972: 289].

ეს შეფასება გიორგი ერისთავის რეალისტ-სატირიკოსად აღიარებას გულისხმობს და ამ აზრს ეყრდნობა თავის შესანიშნავ წიგნში - „ქართული სატირისა და იუმორის განვითარების ისტორიისთვის“ - გრიგოლ კიკნაძე, როდესაც საგანგებო თავს

უძღვნის დრამატურგის სატირასა და იუმორს. კრიტიკოსი ძალზე მაღალ შეფასებას აძლევს ერისთავის შემოქმედებას; თვლის, რომ მეცხრამეტე საუკუნეში თითქმის არაფერი შექმნილა ქართულ კომედიოგრაფიაში მასზე უკეთესი და აღმატებული, რასაც გიორგი ერისთავის პიესებში ვკითხულობთ: „პირველ ყოვლისა, აღსანიშნავია, რომ გ. ერისთავის კომედიებში დაცინვის საგნად არის გადაქცეული მისი თანამედროვე ქართველი არისტოკრატების ისეთი ნაკლოვანებანი, რომელთა აღმოფხვრას, მწერლის აზრით, დიდი ეროვნული მნიშვნელობა აქვს. ამ რიგის ნაკლოვანებებს მიეკუთვნება ადამიანის არაპრაქტიკულობა, ცხოვრების მოთხოვნილებათა გაუთვალისწინებლობა. მაგალითად, როდესაც გიორგი ერისთავი დასცინის ივანესა („გაყრა“) და არჩილს („ძუნწი“), იგი თავის მახვილს სწორედ მათი ნაკლოვანებებისკენ მიმართავს. მისი კომედიების ეს „რომანტიკული“ ფიგურები, თუ შეიძლება ასე ითქვას, ცხოვრებისგან დაცილებულნი არიან, თავიანთ მოქმედებას ვერ უფარდებენ მის მოთხოვნილებებს და ამიტომ არიან ისინი კომიკურნი“ [კიკნაძე 1972:290].

მისი კომედიის პერსონაჟები ის ადამიანებიც არიან, რომლებიც ბრმად მისდევნენ ძველ ადათ-წესებს, სრულიად მოკლებულნი არიან სიახლის გრძნობას და სასტიკ წინააღმდეგობას უწევენ მათთვის უცხო შეხედულებების და ყოველგვარი სიახლის გამოვლენას.

გიორგი ერისთავი დასცინის უვიცობას, უსაქმურობას, გაქნილობას, გაიძვერობას, ცრუმორწმუნეობას, ქედმაღლობას, ფუქსავატობას, კონსერვატიზმს, ზერელობას, უსიყვარულოდ შექმნილი ოჯახური ცხოვრების მახინჯ ფორმებს თავისი ყველა უარყოფითი შედეგით.

დრამატურგის სატირისა და ირონიის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ობიექტი ახალი წოდების – ბურჟუაზიის – წარმომადგენლები არიან, რომლებიც გამოირჩევიან თავიანთი ზღვარდაუდებელი სიძუნწითა და უპატიოსნო საქციელით, მათი ოცნების მწვერვალი გაარისტოკრატება – მაღალი საზოგა-

დოებრივი მდგომარეობის დაკავება და წარჩინებულ მოქალაქეთა დასში ყოფნაა.

გრიგოლ კიკნაძის დაკვირვებით, გიორგი ერისთავის პიესებში „სავსებით გახრწნილნი არიან“ მეფის ბიუროკრატიული აპარატის წარმომადგენლები, მათ დახასიათებაში ვხვდებით ისეთ ეპითეტებს, როგორებიცაა: „მაიმუნი“ (მარტიშკა), „სულის წურბელები“, „მჭამელები“ და ა. შ. ირონიულია დიამბეგის მიერ საკუთარი თავის დახასიათება: „მე ვარ საფუძველი, მე ვარ ფესვი, მე ვარ სვეტი ხალხის ბედნიერებისა და უბედურებისაო“ („დავა“). თუ ავტორი სხვა შემთხვევაში, სხვა პერსონაჟების მიმართ ტოვებს მათი გამოსწორების იმედს და შესაძლებლობას, ბიურაკრატიულ მოხელეთა მიმართ მისი დამოკიდებულება ძალზე კატეგორიულია და გადარჩენის შანსს მათ სრულიად აღარ უტოვებს.

დრამატურგის პიესებში ხასიათურ პერსონაჟებს წარმოადგენენ: თავადი ანდუყაფარ დიდებულიძე, პავლე – მისი ძმა, ასევე ივანე – ვარშავიდან ახალდაბრუნებული თავადი, მიკირტუმ გასპარიჩ ტრდატოვი – ვაჭარი, რამაზი – სეკრეტარი სუდისა და ბარამი – მოურავი („გაყრა“), ასევე ამირინდო – თავადი სპასპეტის ძე, რაფიელ არზამანოვი – არზის მწერალი, იაია თავადი ჭიორელი – მეგობარი ამირინდოსი, სარქის ბუღდანიჩ კუმუხტოვი – პერევიოდჩიკი სუდისა, ხარიტონ ფილიპიჩ ვზიატკინი – სტრაპიჩი, ლომინ გოდაბრელიძე – იმერლის აზნაური, მცნობი ამირინდოსი („დავა“) და მრავალი სხვა: მოურავები, გამდელები, შემლოცველები, მსახურები და მოახლეები.

მკითხველი, ალბათ, დამეთანხმება, რომ ამ პერსონაჟებს ქართული ლიტერატურის ერთგული მკითხველიც კი ძალიან ცუდად იცნობს, ან თითქმის არ იცნობს და ამის მიზეზი სულაც არ არის მათი ხასიათის ნაკლოვანება ან დრამატურგის პროფესიული წარუმატებლობა.

საქმე ისაა, რომ ქართულმა დრამატურგიულმა ნაწარმოებებმა მაინც ვერ დაიმკვიდრა ღირსეული ადგილი სხვა ჟანრის ლიტერატურული ტექსტების გვერდით. მიუხედავად ჩვენი გა-

ნათლებული საზოგადოების ძალისხმევით, წარმატებული პიესის შექმნა დღესაც არ აღიქმება განსაკუთრებულ ლიტერატურულ მოვლენად. შესაბამისად, დრამატურგიულ ნაწარმოებსაც ნაკლები მკითხველი ჰყავს, სცენური პერსონაჟებიც ადვილად ეძლევიან დავინწყებას, თუმცა ხშირად სწორედ ისინი ხდებიან ლიტერატურული ტიპის წინარე სახე, რომლის დასრულებულ პორტრეტს ჩვენი კლასიკური მწერლობის ფურცლებზე ვხედავთ.

თანამედროვე საზოგადოებრივ და ლიტერატურულ ცხოვრებაზე დაკვირვება კი გვარწმუნებს, თუ რა ძნელია ნებისმიერი ფორმაციული ცვლილების დროს რეალური ცხოვრების განზოგადება და წარმოსახვითი სინამდვილის შექმნა, მრავალთათვის შეუმჩნეველი ხასიათების სინთეზირება და იმგვარ ლიტერატურულ პერსონაჟებად წარმოდგენა, რომლებსაც შეუძლია ეპოქალური პრობლემების ტვირთვა და მათი გადაწყვეტის გზების ძიება.

ამ კუთხით გიორგი ერისთავის შემოქმედების განხილვა გვაძლევს იმის თქმის უფლებას, რომ მე-19 საუკუნის პირველ ნახევარში ახალჩამოყალიბებული საზოგადოების სოციალურ-ფსიქოლოგიურ ასპექტებად დაყოფა და მათში ერთიანი კრებითი სახეების გამოძერწვა, მხატვრული პერსონაჟების შექმნა პირველად სწორედ „გაყრის“ ავტორმა შეძლო.

თავადი ანდუყაფარ დიდებულიძე – ნამდვილი მემამულე, მიწის მფლობელი და მთლიანად მიწაზე მიჯაჭვული, მისი ძმა, თავადი პავლე – ერთ დროს ალბათ მეომარი, ახლა მონადირე, რომელსაც სულ მალე უფუნქციოდ დარჩენა (ილია ჭავჭავაძის „კაცია-ადამიანი?“) და უმემკვიდრეოდ სიკვდილი ელის და მე-სამე ძმა ივანე – უცხოეთიდან დიდი გეგმებით დაბრუნებული, და ალბათ კიდევ მრავალი ათეული წელი უნდა გავიდეს, რომ მან არჩილის (ილია ჭავჭავაძე „ოთარაანთ ქვრივი“) ცოდნა და თავდაჭერილობა შეიძინოს, რათა კვლავაც ვაჭარ მიკირტუმ გასპარიჩ ტრდატოვის მსხვერპლად არ იქცეს და თავისი მდიდარი ფანტაზია ამ „სატანას“ არ მოაწამვლინოს.

ეს გმირები მცირეოდენი სახეცვლილებით მთელ საუკუნეს გაჰყვებიან, გზადაგზა თანსაცმელსაც გამოიცვლიან და ხასიათის სიმტკიცესაც შეიძენენ, თუმცა მათი ტიპური სახე მაინც ადვილად საცნობი იქნება როგორც ლიტერატურაში, ასევე ცხოვრებაში, ვიდრე ლიტერატურულ და თეატრალურ სცენაზე მათი მემკვიდრე, ახალი სოციალური ტიპი (მათ შორის „ნაკაცარი“) არ გამოჩნდება, რომელიც პერსონაჟთა გალერეაში მათ ადგილს დაიკავებს.

გიორგი ერისთავის პერსონაჟთა შორის კი ყველაზე სიცოცხლისუნარიანი მაინც იაია ჭიორელი აღმოჩნდება (რომელიც ლაპარაკში თავსა და ბოლოს ვერ პოულობს). ჩვენ მას ჯერ „გლეხთა განთავისუფლების პირველ-დროების სცენებში“ (ილია ჭავჭავაძე) ვხედავთ გლახა ჭრიაშვილის სახეში, შემდეგ კი ის ლამის ჩვენს დროსაც გადმოსწვდება (სატელევიზო ფორმატი ამის მრავალ და თვალსაჩინო მაგალითს იძლევა) თავისი უცნაური თხრობითა და გულისგამანვრილებელი ქცევით.

სწორედ იაია ჭიორელის ხასიათი აჩენს მწერლის მტკიცე პოზიციას ქართული ენის მიმართ, რადგან ის ერთნაირად მკაცრია არა მარტო მათდამი, ვინც უხეშად ექცევა ქართული ენის ლექსიკურ მარაგსა და გრამატიკულ წყობას, არამედ მათ მიმართაც, ვინც სათანადოდ ვერ იყენებს ენის შესაძლებლობას და გამუდმებით ერთსა და იმავეს ატრიალებს..

საგულისხმოა, რომ გიორგი ერისთავის ენამ თავიდანვე მიიქცია პროფესიონალ მკითხველთა ყურადღება. მწერლის თანამედროვე და ცნობილი მოღვაწე პლატონ იოსელიანი „გაყრის“ პირველი გამოცემის წინასიტყვაში აღნიშნავდა, რომ თავადმა გიორგი დავითის ძე ერისთავმა „დაბადა ენა ქართული ახალი გუარისა მწერლობისათვის“.

„ახალი გვარის მწერლობაში“ პლატონ იოსელიანი დრამატურგიულ ტექსტებს გულისხმობდა, „ენის დაბადებაში“ კი უთუოდ ახალი სალიტერატურო ენის შექმნას წინასწარმეტყველებდა, თუმცა მის აზრს კატეგორიულად არ დაეთანხმა მწერალი და საზოგადო მოღვაწე ალექსანდრე ორბელიანი. ის ფიქრობდა, რომ გიორგი ერისთავს ახალი ენა არ შეუქმნია, რადგან მი-

სი გმირები პიესაშიც ისე ლაპარაკობენ, როგორც ცხოვრებაში მეტყველებდნენ.

შემდგომში კრიტიკამ გაიზიარა ალექსანდრე ორბელიანის შეხედულება ამ საკითხზე და ამის საფუძველზე გიორგი ერისთავის ენა არაა მიჩნეული ახალი სალიტერატურო ენის პირველ ნიმუშად, მისი სახელი ამ საკითხთან მიმართებით არ იხსენიება ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლისა და იაკობ გოგებაშვილის გვერდით, თუმცა ვერც იმას უარვყოფთ, რომ სწორედ გიორგი ერისთავმა, ერთ-ერთმა პირველმა შეარყია არქაული სამწერლო ენის ავტორიტეტი, რადგან მისი პერსონაჟები ერთნაირი შეუბრალებლობით დასცინიან როგორც არქაული ენით მეტყველთ, ასევე დიალექტიზმებითა და ბარბარიზმებით დამძიმებულ ენაზე მოსაუბრეებს.

ყოველივე ეს შენიშნული აქვს ქართულ ლიტერატურულ კრიტიკას. ჩვენ მხოლოდ ვიმეორებთ მათ ნათქვამს, რადგან ჩვენს დროს მათ არცერთ შეფასებაზე უარი არ უთქვამს, არც მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის ღვაწლი მისცემია დავიწყებას. პირიქით, ჩვენმა დრომ კიდევ უფრო გამოაჩინა ეპოქალური სირთულეები, რომელთაც წარმატებით გაართვა თავი გიორგი ერისთავმა, ვინაიდან ის პირველი იყო, ვინც ბოლომდე ჩაუღრმავდა ახალი ცხოვრებით წარმოქმნილი პრობლემის მიზეზს, შექმნა ლიტერატურული სახასიათო ტიპები და აიძულა მკითხველ-მაყურებელი, რომ თავადაც მხილების სარკეში ჩაეხედა...

ყოველივე ამის გათვალისწინებით, ალბათ, სამართლიანი იქნება, რომ 1850 წლის 14-მა იანვარმა, თარიღმა, რომელიც თბილისის გიმნაზიის სააქტო დარბაზში გიორგი ერისთავის პიესის - „გაყრა“ - ჩვენებას გვახსენებს და ქართული თეატრის დღედ იცნობს ქართველი საზოგადოება, დამატებითი შინაარსი შეიძინოს და ეროვნული სიმაღლის ღირსსახსოვარ მოვლენად გამოცხადდეს, რომელიც ჩვენში ანტიკოლონიური ბრძოლის სამახსოვროდ, თვითმხილებისა და თვითლუსტრაციის საყოველთაო დღედ დამკვიდრდება მომავალი თაობის მეხსიერებაში.

ლიტერატურა:

1. აბაშიძე, კ. (2021), ეტიუდები, თბილისი.
2. გრიშაშვილი, ი. (1952), ლიტერატურული ნარკვევები, თბილისის სახელმწიფო გამომცემლობა, თბილისი.
3. ერისთავი, გ., პიესები, <https://www.aura.ge/103-saskolo/8012giorgi-eristavi--gakra.html>
4. კიკნაძე, გრ. (1972), „ქართული სატირისა და იუმორის განვითარების ისტორიისათვის“, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი.
5. კოტეტიშვილი, ვ. (1965), რჩეული ნაწერები, გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“, თბილისი.
6. ჭავჭავაძე, ი. (1988), პროზა, ტომი 2, თბილისი.

Observation of modern literary life shows us how difficult it is to generalize real life and present living personalities as literary characters, who will be able to present the problems that exist today in artistic forms and also show the way to solve them to the reader.

From our point of view, we can assess the first half of the 19th century as the boundary of different epochs, in which we see the social crisis of late feudalism, the change of consciousness, the confrontation of imperial laws with Georgian law, the abolition of national customs and new economic relations and many others.

We can boldly say that without literature, other fields of science would be completely powerless to get acquainted with the life and people of that time, their views on various issues that give us a vivid idea of the past two centuries, describe our compatriots, their lives, interests, relationships. Forms, which in itself depicts the whole epoch, sociopolitical and cultural reality.

In this case, naturally, the fact that Giorgi Eristvi was the first writer to be able to do this, is very important. Kita Abashidze develops this idea when he relies on the theory of evolution (Ferdinand Brunettieri) and mentions only Giorgi Eristavi among the realists of the 19th century as the 8 founder of this current, who first gave us a

realistic picture of Georgia at that time and painted such a living environment.

Andukapar, Paul Ivan, Beeglar, Mikritum, these are the characters who first introduced us to the real (realistic) images of life at that time and were able to present them to the reader (viewer) in a satirical-humorous genre.

They have undergone minor modifications throughout the century, and it is not at all surprising that the gallery of characters in classical literature is still recognizable by their character, a typical generalized look.

I am sure that our readers, who have mastered the specifics of reading dramaturgical works, will be able to see the literary virtues that are undoubtedly seen in the famous plays of the writer Giorgi Eristavi.

The article presented at the conference will discuss these issues and, in general, the merit of Giorgi Eristavi before Georgian literature.